



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 482/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Juričkovou, Drieňová 14, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 9 C 254/2008-194 z 15. októbra 2015 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 379/2015-213 z 29. februára 2016, a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Juričkovou, Drieňová 14, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“)

č. k. 9 C 254/2008-194 z 15. októbra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 379/2015-213 z 29. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 9. októbra 2007 domáhal proti odporcom zaplata sumy 14 322,70 € s príslušenstvom z titulu vrátenia pôžičky. Nárok odôvodnil tým, že ako dedič po svojej matke [REDACTED], [REDACTED], zomrelej 5. apríla 2007, v zmysle osvedčenia o dedičstve sp. zn. 38 D/394/2007, Dnot 47/2007 zo 14. júna 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. júna 2007, nadobudol pohľadávku proti [REDACTED] a [REDACTED], vyplývajúcu zo zmluvy o pôžičke z 18. januára 2005 vo výške 13 242,95 € s povinnosťou výplaty ustupujúcich dedičov – [REDACTED] vo veľkosti 1/3 a [REDACTED] vo veľkosti 1/3.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Prvostupňový súd Uznesením Okresného súdu Bratislava II č.k. 9 C 254/2008 zo dňa 15.10.2015 a napokon aj druhostupňový súd Uznesením Krajského súdu č.k. 2 Co 379/2015 zo dňa 29.2.2016 v predmetnej veci rozhodli o trovách konania účastníkov tak, že sa vôbec nezaoberali nárokom navrhovateľa ohľadne jeho náhrady trov konania a rozhodli o trovách konania – trovách štátu podľa § 142 ods. 2 v spojení s § 146 ods. 2 prvou vetou zákona č. 99/1963 Zb. (Občiansky súdny poriadok).“

Sťažovateľ je toho názoru, že *„obidva súdy v skutkových okolnostiach, ako aj v právnom posúdení pochybili, keď svoje rozhodnutie opreli o ustanovenie o úspechu vo veci v spojení s ustanovením o zavinení späťvzatia návrhu, ktoré pripísali ako zavinenie sťažovateľa, pričom sa vôbec nezaoberali nárokom navrhovateľa na priznanie trov konania“.*

Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že procesný úkon čiastočného späťvzatia vo veci urobil na základe správania odporcov, ktorí až tri roky po podaní žalobného návrhu predložili súdu dôkaz ani nie o tom, že mali vyplatiť ustupujúcim dedičkám ich podiely, ale len dôkaz, že sa tieto dedičky vzdávajú práva, resp. boli vysporiadané inak. Podľa tvrdenia sťažovateľa

z predložených listín nevyplýva, že by tieto dedičky mali byť vyplatené ešte pred podaním samotného návrhu, čo by z procesného hľadiska predstavovalo pre sťažovateľa to, že by podal čiastočne nedôvodný návrh. Aplikácia § 142 ods. 2 v spojení s § 146 ods. 2 prvou vetou súdmi podľa názoru sťažovateľa neprichádzala do úvahy, pričom sťažovateľ poukazuje zároveň na to, že použitie tohto zákonného ustanovenia nie je ani odôvodnené. Podľa názoru sťažovateľa vyjadreného v sťažnosti mali sudy pri rozhodovaní o trovách konania aplikovať § 146 ods. 2 druhú vetu, v zmysle ktorého ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutia v rozpore s elementárnymi zásadami spravodlivosti a ochrany práv a záujmov účastníka konania a je toho názoru, že pochybenie všeobecných súdov dosahuje takú intenzitu, že napadnuté uznesenia prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu sú z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 9 C 254/2008 zo dňa 15.10.2015 a Uznesením Krajského súdu č. k. 2 Co 379/2015 zo dňa 29.2.2016 a postupom predchádzajúcim týmto rozhodnutiam došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu upraveného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 9 C 254/2008 zo dňa 15.10.2015 a Uznesenie Krajského súdu č. k. 2 Co 379/2015 zo dňa 29.2.2016 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu v Bratislave II na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd sťažnosť v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 9 C 254/2008-194 z 15. októbra 2015

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd

nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je tak vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základného práva napadnutým uznesením okresného súdu. Ochrany svojho základného práva sa sťažovateľ mohol domáhať a aj sa domáhal podaním odvolania proti nemu, pričom o jeho odvolaní bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 379/2015-213 z 29. februára 2016

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta nesprávne rozhodnutie o trovách konania, a to z dôvodu, že podľa neho okresný súd aj krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikovali na predmetnú vec neadekvátne zákonné ustanovenie (§ 146 ods. 2 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku) a nesprávne vec právne posúdili, keď zavinenie

na zastavení konania pripísali sťažovateľovi, keďže považovali za preukázané, že pred podaním návrhu boli zo strany odporcov uspokojené nároky dedičiek. Sťažovateľ tvrdí, že návrh na začatie konania v predmetnej veci, ktorý bol v priebehu konania sťažovateľom vzatý čiastočne späť, bol podaný dôvodne. K čiastočnému späťvzatiu návrhu došlo pre správanie odporcov, ktorí až tri roky po podaní žalobného návrhu predložili súdu dôkaz, že sa dedičky (sestry sťažovateľa) vzdávajú práva, resp. boli vysporiadané inak.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti posudzoval vecnú opodstatnenosť námietok sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, t. j. preskúmal, či napadnuté uznesenie krajského súdu je udržateľné z hľadiska princípov spravodlivého súdneho konania (procesu), teda z hľadiska potenciálneho porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 153/07).

Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 254/2008-194 z 15. októbra 2015 potvrdil, pričom v jeho odôvodnení uviedol:

„Odvolací súd preskúmal vec (§ 212 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom od 1.1.2016, ďalej len O. s. p.; § 355 O. s. p.), túto prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech.

Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa odvolací súd v celom rozsahu potvrdil, pretože je vo výroku vecne správne a keďže sa stotožňuje s dôvodmi uznesenia ako správnymi, uznesenie odvolacieho súdu už ďalšie dôvody neobsahuje (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.). Pre správnosť dôvodov uznesenia odvolací súd považuje za potrebné uviesť ešte nasledovné...

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa teda rozhodoval už len o náhrade trov konania. V konaní ostalo za preukázané, že odporca v I. rade nároky spoludedičiek uspokojil ešte pred podaním návrhu na súd v predmetnej veci, o ktorej skutočnosti dôvodil už podanom odpore proti platobnému rozkazu (v mesiaci január 2008) a svoje tvrdenie preukazoval pokladničnými dokladmi...

Ak súd zastavuje konanie, zaoberá sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prvom rade tým, či niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť. Zavinenie tu treba posudzovať výlučne len z procesného hľadiska, teda podľa procesného výsledku. V prípade, že zastavenie konania zaviniť účastník, súd prizná ostatným účastníkom náhradu trov konania, ktoré v konaní účelne vynaložili na uplatňovanie alebo bránenie svojho práva. Ak zoberie navrhovateľ návrh na začatie konania späť napr. z dôvodu, že odporca nároky uspokojí aspoň sčasti a zostane preukázané, že sa tak stalo pred začatím konania (o čo ide v prejednávanej veci), má sa zásadne za to, že sám navrhovateľ spôsobil, že konanie muselo byť zastavené a v prípade, že odporcom vznikli trovy konania, ktoré účelne vynaložili na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov, je navrhovateľ povinný tieto odporcom uhradiť v súlade s ustanovením § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p.. V tomto prípade za žiadnych okolností nemožno postupovať podľa ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p., resp. podľa § 146 ods. 2 veta druhá O. s. p.

Ak za tohto skutkového a právneho stavu súd prvého stupňa vyvodil, že v prevažnej časti (rovnajúcej sa 2/3 nároku navrhovateľa) navrhovateľ zaviniť zastavenie konania, že v uvedenom rozsahu bol navrhovateľ neúspešný, a naopak úspešní boli odporcovia v I.,

II. rade, následne správne vyrátal pomer úspechu a neúspechu účastníkov konania a čistý úspech odporcov v I., II. rade, napadnutým uznesením (v poradí druhým) rozhodol vecne a právne správne, keď rozhodoval o náhrade trov konania pred súdom prvého stupňa i pred odvolacím súdom (doteraz) odporcom v I., II. rade (§ 146 ods. 2 veta prvá O. s. p.)... Dôvody navrhovateľa uvádzané v odvolaní nemali žiaden právny význam pre rozhodnutie o jeho odvolaní. Úspech mu nie je možné priznať ani s poukazom na ním spomínané rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Pochybenie súdu v tom, že vo výroku uvádzal rozsudok, pričom rozhodoval uznesením, nemalo vplyv na rozhodnutie o náhrade trov konania, a tak naň odvolací súd neprihliadal (§ 212 ods. 3 O. s. p.). Vecne správne rozhodol aj o náhrade trov konania štátu vychádzajúc z pomeru úspechu a neúspechu účastníkov konania.

Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa je vecne a právne správne; obsahuje náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 167 ods. 1, § 169 ods. 1 O. s. p. V ňom je jasne, presne odôvodnená základná otázka, a síce kedy odporcovia časť rovnajúcu sa 2/3 nároku navrhovateľa zaplatili, že sa tak stalo pred podaním návrhu na súd. Správne vyvodil záver zo svedeckej výpovede [REDAKOVANÉ], ktorá na svoje tvrdenie, že odporca v I. rade jej v skutočnosti peňažné plnenie neposkytol, nenavrhol žiaden dôkaz; nevyvrátila skutočnosti uvádzané v príjmových pokladničných dokladoch. Rovnako tak ani navrhovateľ netvrdil, a ani nepreukázal, opak skutočností uvedených v príjmových pokladničných dokladoch.“

Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd

vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). Vo veci sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu o takýto výnimočný prípad nejde.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (II. ÚS 44/03, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Ústavný súd považuje napadnuté uznesenie krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatoval, že krajský súd ho primeraným spôsobom odôvodnil, pričom v ňom obsiahnutý výklad a aplikáciu príslušných právnych noriem nemožno hodnotiť ako arbitrárne, t. j. také, ktoré by predstavovali popretie ich podstaty a zmyslu.

Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože napadnuté uznesenie nevykazuje znaky arbitrárnosti a jeho vydaniu predchádzal postup, v ktorom boli rešpektované princípy spravodlivého procesu, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný takýto postup

a hodnotenia nahrádzať (podobne aj m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá ani dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Ústavný súd nezistil, že by napadnuté uznesenie krajského súdu vykazovalo z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by zakladali dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016